

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Національний університет кораблебудування імені
адмірала Макарова**

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра Теоретичних основ олімпійського та професійного спорту

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»

**на тему: ІСТОРИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БОКСУ В
МИКОЛАЄВІ**

Виконав: студентка 6541м з групи

_____ Адаменко О.О.

(підпис)

Керівник роботи:

доктор наук з фізичного виховання

та спорту, професор,

(посада, науковий ступень вчене звання)

_____ ***Рибак О.Ю.***

(підпис)

Миколаїв 2022 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра Теоретичних основ олімпійського та професійного спорту

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Освітня програма Олімпійський та професійний спорт

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

(підпис)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Студенту Адаменко Оксані Олександрівні

(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Історико-соціальні аспекти розвитку боксу в Миколаєві

Керівник роботи доктор наук з фіз. вих. та спорту, проф. Рибак О.Ю.

Затверджені наказом ректора №__ від «__» _____ 20__ року

2. Термін подання роботи: листопад 2022 р.

3. Вихідні дані по роботі: _____

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів)

1. Історія становлення та розвитку боксу в Україні та світі.

2. Історико-соціальні аспекти розвитку боксу в Миколаєві

3. Життєвий шлях та тренерська діяльність видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича.

Перелік презентаційних матеріалів презентація на 10 слайдів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Рибак О.Ю, професор	13.09.2021	11.10.2021
2	Рибак О.Ю, професор	6.12.2021	20.05.2022
3	Рибак О.Ю, професор	1.03.2022	29.10.2022

Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Здійснено пошук літературних джерел для вивчення і аналізу досліджуваної проблеми. Було сформульовано тему дослідження, визначено мету і завдання, розкрито предмет і об'єкт, обґрунтовано методи дослідження.	Вересень-грудень 2021 р.	
2.	Проведено низку інтерв'ю з тренерами, спортсменами та соратниками О.П. Григор'єва, що дало можливість дослідити життєвий шлях та тренерську діяльність видатного миколаївського тренера.	Січень- червень 2022 р.	
3.	Здійснено апробацію результатів дослідження шляхом участі в у роботі Міжнародної онлайн-конференції. Завершено оформлення кваліфікаційної роботи, здійснено остаточний аналіз результатів дослідження, сформульовано висновки.	Вересень-листопад 2022 р	

Студент _____

(підпис)

Адаменко О.О

(ПІБ)

Керівник роботи _____

(підпис)

Рибак О.Ю.

(ПІБ)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ БОКСУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	8
1.1. Історія становлення і розвитку боксу у світі.....	8
1.2. Історичні передумови становлення і розвитку боксу в Україні.....	17
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ЕТАПИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
2.1. Методи дослідження.....	27
2.2. Етапи дослідження.....	29
РОЗДІЛ 3. ІСТОРИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БОКСУ В МИКОЛАЄВІ.....	30
3.1. Історичні етапи розвитку і становлення боксу в Миколаєві.....	30
3.2. Життєвий шлях та тренерська діяльність видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича.....	36
3.3. Проблеми і перспективи розвитку миколаївського боксу.....	45
Висновки до розділу 3.....	51
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56

ВСТУП

Миколаївський бокс пройшов майже сторічний шлях - від перших боїв на палубах торгових суден до виступів його найкращих боксерів на Олімпійських іграх. Історія миколаївського боксу наповнена спортсменами та видатними тренерами, що здобули славу своїми високими досягненнями на міжнародних рингах для рідного корабельного краю.

Актуальність дослідження зумовлюється зростаючим інтересом громадськості до персоналій у спорті. Значна частина творчих біографій видатних тренерів і спортсменів уперше стає предметом наукових досліджень. Багато науковців сьогодні звертаються до вивчення питань, пов'язаних із зародженням, становленням і розвитком вітчизняного спорту, спадщиною видатних тренерів та спортсменів.

Історичні етапи становлення та розвитку боксу в Миколаєві було висвітлено в роботах наступних авторів: Аркадьева Д., Долі Г., Животовської В., Кравченка М., Малишева Ю., Мірошніченка Є., Панянчука Г., Первова Г. Багато з вищевказаних авторів у своїх роботах згадували про засновника миколаївського боксу, велику людину, майстра, вчителя, заслуженого тренера України Олега Прокоповича Григор'єва. Його внесок в розвиток миколаївського боксу – це не тільки підготовка високого рівня спортсменів, а й організація бази розвитку боксу, відкриття клубів боксу, проведення міжнародних та всеукраїнських змагань, а також створення школи мужності для підростаючого покоління.

Вивчення життєвого і творчого шляху заслуженого тренера О.П. Григор'єва та створена ним школа боксу, що принесла Миколаєву спортивну славу, видатних спортсменів і талановитих тренерів, заслуговує на ґрунтовне дослідження..

Поглиблене вивчення та аналіз історико-соціальних аспектів розвитку боксу в Миколаєві сприятиме покращенню теоретичної підготовки боксерів та підвищенню мотивації до занять боксом.

Отже, виникає необхідність розробки періодизації становлення та розвитку боксу в Миколаєві та з'ясування його проблем і перспектив.

Мета роботи – здійснити науково-теоретичне обґрунтування історико-соціальних аспектів розвитку боксу в Миколаєві.

Реалізація мети зумовила вибір наступних *завдань*:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукової літератури з метою дослідження історичних етапів розвитку боксу в Україні та світі;
2. Розкрити історичні етапи зародження, становлення та розвитку боксу в Миколаєві.
3. Дослідити життєвий шлях та тренерську діяльність видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича.
4. Проаналізувати проблеми та визначити перспективи розвитку миколаївського боксу на сучасному етапі.

Об'єкт дослідження – процес становлення та розвитку боксу в Україні та світі

Предмет дослідження – історія становлення та розвитку боксу в Миколаєві.

Для вирішення поставлених завдань нами було використано наступні *методи*:

- теоретичний аналіз наукової літератури, у тому числі й в мережі Інтернет, з метою вивчення історичних етапів розвитку боксу в Україні та світі;
- інтерв'ю спортсменів, тренерів та однодумців, які працювали разом з О.П. Григор'євим;
- метод періодизації для здійснення історичного аналізу етапів становлення та розвитку боксу в Миколаєві;
- метод персоніфікованого підходу для вивчення життєвого шляху та тренерської діяльності видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича;

- метод прогнозування з метою аналізу проблем та визначення перспектив розвитку миколаївського боксу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: у дослідженні здійснено системний аналіз історичних етапів становлення та розвитку боксу в Миколаєві та розкрито роль видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича у розвитку даного виду спорту в Миколаєві.

Практична значущість одержаних результатів. Результати даного дослідження можуть бути використані тренерами, викладачами з метою збагачення теоретичної підготовки боксерів знаннями історичних етапів зародження, становлення та розвитку боксу в Миколаєві, біографій видатних спортсменів та тренерів, що сприятиме підвищенню мотивації до занять боксом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконувалося в рамках реалізації кафедральної науково-дослідної теми «Історико-соціальні аспекти розвитку олімпійського руху та олімпійської освіти в Миколаївській області» (прикладна 0121U111039).

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Головні положення дослідження були апробовані під час участі у роботі Міжнародної онлайн-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Розвиток спорту в сучасних умовах: новітні виклики, проблеми та перспективи», що відбулася 28 жовтня 2022 року у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Робота викладена на 57 сторінках тексту, містить 1 таблицю і 1 рисунок. У бібліографії подано 24 джерела.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ БОКСУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

1.1. Історія становлення і розвитку боксу у світі

Дослідженням історії становлення та розвитку боксу в світі займалися наступні науковці: Булатова М. [4], Гаврилова Н. [21], Гайдамака І. [14], Діленьян М. [5], Добровольський В. [21], Мартинов Ю. [21], Назимок В. [21], Остьянов В. [14], Тараторин Н. [3]. У їх роботах висвітлювалися історичні етапи розвитку боксу в різних країнах світу та здійснювався аналіз досягнень видатних боксерів.

Датою народження професійного боксу науковці вважають 6 січня 1681 року. Саме в цей день Кристофер Монк, більш відомий як другий герцог Альбемарль, організував бій між своїми підлеглими. Можливо, такі бої відбувалися і в інших місцях, але Монк став першим, хто документально зафіксував боксерський поєдинок. 6 січня 1681 року редактори London Protestant Mercury випустила колонку про дану подію. Цей бій лише дуже віддалено нагадував боксерський поєдинок. Це була бійка між дворецьким і м'ясником. Але саме цей поєдинок став відліком в процесі формування професійного боксу.

Отже, країною зародження та активного розвитку була Великобританія, саме в цій країні у XVII – XVIII столітті був повальний бум на бої «на кулачки». Джеймс Фігг, перший номінальний чемпіон світу з боксу, створив у Лондоні декілька спортивних академій.

Джеймс Фігг був із багатодітної родини і став першим офіційним чемпіоном Англії в рамках важкого дивізіону. Титул має умовний характер, так як на початку XVIII століття ще не існувало поділу на вагові категорії. За деякими даними його вага складала 84 кілограми, а зріст був 180 сантиметрів. Джеймс був різнобічним боксером. На жаль, про бої Фігга не збереглося конкретних історичних відомостей. У книзі «Портрети майстрів» Ждон Годфрі описує його так: «Сила, рішучість і надзвичайно тонка оцінка

противника створювали з нього безконкурентного майстра. В бою його права нога сміливо і твердо виставлена вперед, а ліву, здавалося, ніщо не могло зрушити з місця, що давало йому перевагу і наводило на противника паніку і відчай» [4, с. 153].

Фігг був першим, хто організував «недільні бої» у Лондоні. Джеймс збирав на цих заходах найкращих боксерів Лондону. У академії, що носила його ім'я і була створена на гроші, отримані у вуличних боях. Фігг розробив нову методику підготовки боксерів. Він поєднував у тренуванні кулачні бої і заняття з фехтування.

Бої «на кулачки» у XVIII столітті були далекі від сучасного боксу. Боксери билися голими кулаками в абсолютній ваговій категорії. Правила бою обговорювалися на початку поєдинку. На своїх «недільних баталіях» Фігг помітив Джека Броутона, який став його продовжувачем.

Броутон вивчав різні способи захисту і нападу в кулачному бою. До нього боксерський поєдинок складався з того, що бійці стояли майже нерухомо і «молотили» один одного. Він увів у бокс ухили і блоки, атаки і відходи. Його прийоми в той час справляли враження новизни і здавалися винаходом. Стиль його бою характеризувався швидкістю і чіткістю. Він удосконалював систему захисту, контрударів і відходу на дистанцію. Багато його учнів добилися високих результатів в кулачних боях, що підтверджує ефективність його методики підготовки боксерів.

Джеймсу Броутону приписують відкриття удару в сонячне сплетіння, яке отримало назву «Броутонова мітка».

Після того як у поєдинку Броутон вбив свого суперника Джорджа Стівенсона, він розробив перші правила, що були введені 18 серпня 1743 року і носили назву «Правила Лондонського призового рингу».

Ці правила включали сім основних положень:

1. Боксери змагаються в межах квадрату (аналог рингу);
2. Всередині рингу знаходяться лише боксери і суддя. Тільки-но бійці встануть один проти одного, присутні мають звільнити ринг;

3. Переможець отримує 2/3 призового фонду, а переможений 1/3. Боксери на початку поєдинку вносять однакову суму грошей для участі в поєдинку;

4. Якщо немає нокауту, то переможця обирають два почесних громадянина з вищих верст населення.

5. Не можна добивати суперника, якщо він в нокауті. Боєць, який стоїть навколішки, вважається лежачим. Не дозволяється бити лежачого суперника, а також хапати його за ноги, штани і взагалі за будь що нижче поясу;

6. Якщо спортсмен не піднявся зі стільця після удару гонгу, він вважається переможеним.

7. Кожен боксер має право вибору секунданта, який буде йому допомагати в перервах між раундами.

Не зважаючи на ці правила судді допускали удари головою, ліктями і інші брудні прийоми. Бійці мали право вживати алкоголь в перервах між раундами. Насправді правила корегували безпосередньо перед початком бою при згоді двох сторін.

Джек Броутон не лише був засновником перших правил, а й створив перші боксерські рукавички-муфти, щоб звести до мінімуму ризик травм голови боксера.

Пізніше Броутон доповнив сім правил ще 20-ма пунктами. Але влада Великобританії не підтримала їх. І лише у 1838 році, коли пройшло більше 100 років, ці правила було прийнято. Правила були актуальні до 1889 року, коли було офіційно видано правила Маркіза Куінсберрі. Ці правила використовувалися на території не лише європейських країн, а й у США та Канаді.

Основні положення правил Маркіза Куінсберрі:

1. Ринг повинен бути квадратним і мати розміри 24 фути, це приблизно 7,3 метра, по кожній стороні, або максимально близькими до цього розміру;

2. Не допускається боротьба або обійми (в сучасній боксерській термінології - це клінч);
3. Тривалість раундів – 3 хвилини. Перерва між раундами – 1 хвилина;
4. Якщо один з бійців падає, він повинен піднятися без сторонньої допомоги протягом 10 секунд. Суперник повинен відійти в кут, а коли боєць підніметься, раунд повинен бути відновлений;
5. Боксер, що висить на канатах з піднятими ногами, вважається переможеним;
6. Під час бою на ринг не допускаються секунданти і інші особи;
7. У випадку зупинки бою в результаті втручання судді, він зобов'язаний вказати у протоколі час, місце і причину;
8. Рукавички повинні підходити по розміру і бути без ушкоджень;
9. Якщо рукавичку пошкоджено під час бою, вона повинна бути замінена;
10. Якщо боєць став на коліно, суддя повинен йому відрахувати нокаут;
11. Боєць не має права використовувати взуття з шипами і гострими рантами;
12. Усі інші правила схожі з правилами Лондонського призового рингу [18].

Продовжуючи розкривати історичні етапи розвитку боксу в Англії, необхідно згадати ім'я ще одного легендарного боксера Даніеля Мендоза. У 1792 року він виборов титул чемпіона Англії в бою з Біллом Ворреном. Даніелем було розроблено методику переможного поєднання оборони і нападу, що полягала у відступі за близької загрози і переході в ближній бій за найменшої зручної нагоди [4, с. 162].

Даніель Мендоза розробив концепцію «наукового боксу», яка здійснила революцію як в професійному, так і в аматорському боксі. У 1790 році було опубліковано його підручник «Сучасне мистецтво боксу»,

де розкривалися питання правильної дієти, тактики нападу і захисту під час бою.

Як викладач боксу він заснував свій власний стиль боксу, що визивав безліч суперечок серед знавців боксу. В основі його стилю була техніка, швидкість у пересуваннях і продумана тактика.

Протягом 19 століття чемпіонами Англії ставали наступні боксери:

- Джон Джексон – 1795 р. Його винахід: прямий удар – основа старої англійської школи;
- Джеймс Белчер – 1800 р. Мав індивідуальний природний стиль боротьби;
- Генрі Пірс – 1805 р. Його називали Бойовий півник за спритність і рішучість;
- Том Крібб – 1809 р.;
- Том Спрінг – 1822 р.
- Том Кеннон – 1824 р.
- Джем Ворд – 1825 р.
- Пітер Кроулі – 1827 р.
- Джеймс Берк – 1833 р.
- Вільям Томпсон - 1839 р.
- Бенджамін Каунт – 1841 р. Став чемпіоном за новими правилами «Лондонського призового рингу», які дозволили впорядкувати змагальну діяльність і пом'якшували брутальність боксу. Йому було присуджено перший пояс в історії боксу
- Вільям Перрі – 1850 р.
- Гаррі Брум – 1851 р.
- Том Педдок – 1856 р.
- Том Сайрес – 1858 р. Бій за перемогу тривав 10 раундів протягом 1 години і 45 хвилин.
- Джейм Мейс – 1862 р., 1863 р.
- Том Аллен – 1873 р.

- Педді Райан – 1880 р. Переміг за правилами Куїнсберрі.
- Джон Саліван – 1882 р. Билися боксери в 8-унцевих рукавичках. Перший чемпіон Світу.
- Джеймс Корбет – 1892 р. Другий чемпіон Світу.
- Боб Фітцсімонс – 1897 р. Унікальний спортсмен який став абсолютним чемпіоном, маючи вагу 75 кілограмів. Увів удар шифт-понч, що послугувало початком для розвитку коротких ударів в боксі;
- Джим Джефріс – 1899 р. Розробив позицію крауч для ударів на близькі дистанції.

Особливостями боксу у XIX столітті в Англії були: пошук нових методик підготовки професійних боксерів, введення правил боксу, використання боксерських рукавичок, поділ на вагові категорії, складність організації боїв, велика кількість призерів, яскраві боксери з індивідуальним стилем ведення боїв.

Потужним стимулом розвитку англійського любительського боксу стало включення його до програми Ігор Олімпіад сучасності у 1904 році, що відбулися в американському Сент-Луїсі.

Ще однією країною Європи, що увійшла в історію розвитку боксу, була Франція. У Франції зародився особливий вид спортивного єдиноборства – сават. Назва походить з французької мови і перекладається як «старий черевик». Його також називають європейським кікбоксингом. Сават включає в себе як ударну техніку ногами, колінами та руками, так і захвати, заломки, кидки і дольові прийоми. У класичному саваті руки виконують в основному захисну функцію, а у сучасному – б'ють кулаками та з використанням рукавичок. У саваті бої проходять у двох варіантах: жорсткому – до смерті і у м'якому – до першої крові. Запозичені у англійців прийоми боксу значно збагатили французький бокс.

У 1829 році широку популярність одержав такий вид французького єдиноборства як шасон. В шасоні використовувалися пухкі рукавички зі

шкіри. Одним з найефективніших ударів даного виду боксу був удар ногою в голову. Цінувалася точність ударів і спритність суперників.

В історії перетворення вуличних боїв у сучасний сават є дві важливі постаті – це Мішель Кассо і Шарль Лекур.

Кассо у 1825 році описав стиль ведення бою сават і відкрив ряд закладів для популяризації савату і шасону. До основних технічних прийомів належали: прямі, бічні і кругові удари ногами, взутими в грубі черевики, по гомілковостопному суглобі, гомілці, коліну і паху. Удари руками рекомендувалося наносити відкритою долонею по носу, вухах і горлу [4, с. 188].

Завдяки Лекуру відбувся синтез англійського і французького боксу. Він вивчав англійський бокс у Лондоні, а потім продовжив у Парижі. Для розвитку французького боксу він увів термін «французький бокс», опублікував кодекс боксерів, а також основні прийоми ведення боксу.

На становлення класичного французького боксу великий вплив мало фехтування. Схожість бойової стійки, основні удари були прямі удари руками і ногами. Удари руками наносилися з випадом уперед як у фехтуванні. Сила удару цінувалася менше ніж точність і його швидкість.

Ще одним боксером, який удосконалював техніку французького боксу був Жозеф-П'єр Шарлемон. Він відкрив у Парижі Академію французького боксу, розробив правила проведення поєдинків. У 1897 році Шарлемон заснував «Товариство сприяння французькому боксу».

У 1938 році Академія Шарлемона припинила своє існування і французький бокс опинився на межі зникнення. Цьому передувало декілька причин, а саме: величезна конкуренція олімпійських дисциплін; відсутність потужної організаційної структури; відсутність підтримки з боку держави.

Лише у середині 1960-х років відбулося відродження савату. В таких країнах як Італія, Бельгія та інших почали створюватися національні федерації. У 1985 році створено Міжнародну федерацію французького боксу

сават (FIS), яка об'єднала 60 національних федерацій з усіх куточків світу. Але не зважаючи на це, сават так і не став олімпійським видом спорту.

Ще одним світовим видом боксу – є тайський бокс (Муай-тай), що перекладається як «вільний бокс». Це бойове мистецтво Таїланду, що являє собою науку про «дев'ять знарядь» і включає у себе крім ударів кінцівками: 2 кулаки, 2 лікті, 2 коліна, 2 стопи, а також удари головою. Заняття муай тай були направлені на зміцнення здоров'я, особистого вдосконалення та самооборони.

В 1929 році було введено правила ведення бою. Перемога нараховувалась за очками, було введено обмеження щодо тривалості бою, а саме п'ятьма трихвилинними раундами. Земляний майданчик замінив ринг, а також було введено сім вагових категорій. Було заборонено захвати і кидки з широкою амплітудою, удари головою, удушення, удари в пах і атаку противника, який впав [4, с. 210].

Даний аналіз різних стилів боксу у країнах Європи та світу дає підстави стверджувати, що бокс мав етапи піднесення і занепаду, але завжди був одним з популярних видів спорту. Справжнього злету інтересу до боксу і його популярності він набув з моменту включення боксу в програму Олімпійських ігор.

Починаючи з 1904 року на Олімпіаді в Сент-Луїсі і до сьогодні, бокс входить у програму Олімпійських ігор. За період проведення Олімпійських ігор умови і правила участі змінювалися. До основних змін належать;

1. Зміни у вагових категоріях: 1904 р. – 7 вагових категорій, 1920 р. – 8 вагових категорій, 1952 р. вже налічувалося 10 вагових категорій, 1968 р. їх налічувалося вже 11. Було додано вагову категорію «до 48 кг», у 1984 р. було додано ще одну категорію, збільшилася верхня межа – «понад 91 кг» і їх стало 12. У 2004 році повернулися до 11 вагових категорій зі зміною їх діапазонів, а у 2008 їх стало 10 з межами до 49 кг та понад 91 кг.

2. Внесення змін у межі вагових категорій;

3. Обмежене представництво країн в окремих вагових категоріях;

4. З другої половини 80-х років в любительському боксі спортсмени почали виступати в захисних шоломах з метою профілактики травматизму;

5. У 2012 році у Афінах вперше змагання з боксу проводилися і серед жінок і мало 3 вагові категорії – до 51 кг, до 60 і до 70 кг.

6. За всю історію проведення змагань з боксу на Олімпійських іграх з 1904 р. по 2020 р. найбільшу кількість золотих медалей вибороли боксери наступних країн: Угорщина, Куба, США, Англія, Франція, Польща, СРСР, Нідерланди і Італія та ін.

Спортсмен з України, Василь Ломаченко двічі піднімався на золотий п'єдестал у 2008 і 2012 рр.

7. На п'єдестал пошани піднімалися такі видатні боксери: Олівер Леонард Керк (США, 1904 р.), Поль Фріч (Франція, 1920 р.), Жан Делярж (Бельгія, 1924 р.), Віктор Авенданьо (Аргентина, 1928 р.), Іштван Ейнекеш (Угорщина, 1932 р.), Уільдеріко Серго (Італія, 1936 р.), Юліус Торма (Чехословаччина, 1948 р.), Джеральд Дрейер (ПАР, 1948 р.), Едвард Сендерс (США, 1952 р.), Володимир Енгибарян, Генадій Шатков, Лев Мухін (СРСР, 1956 р.), Джовані Бенвенуті (Італія, 1960 р.), Мохаммед Алі (США, 1960 р.), Джозеф Фрейзер (США, 1964 р.), Борис Лагутін (СРСР, 1968 і 1976 рр.), Джордж Форман (США, 1968 р.), Теофіло Стівенсон (Куба, 1972 і 1980 рр.), Рей Чарльз Леонард (США, 1976 р.), Олександр Кошкін, Віктор Дем'яненко, Серік Конакбаєв, Віктор Мірошніченко, Віктор Савченко, Петро Заєв (СРСР, 1980 р.), Евандер Холіфілд (США, 1984 р.), Леннокс Льюїс (Великобританія, 1988 р.), Оскар де ла Хойя (США, 1992 р.), Володимир Кличко (Україна, 1996 р.), Олег Саїтов (Росія, 1996, 2000 рр.), Гільєрмо Рігондо (Куба, 2004 р.), Василь Ломаченко (Україна, 2008, 2012 рр.), Цзоу Шимін (Китай 2008 р.), Олександр Усик, Денис Беринчик, Тарас Шелестюк, Олександр Гвоздик (Україна, 2012 р.), Нікола Адамс (Великобританія, 2016 р.) та інші видатні спортсмени.

Отже, підсумовуючи вище вказані зміни, можна стверджувати, що за 118 років проведення боїв з боксу на Олімпійських іграх світ побачив чимало

приголомшливих сутичок між професійними спортсменами. На олімпі засяяло чимало імен видатних спортсменів з різних країн світу, серед яких багато і спортсменів з незалежної України.

Бокс переборов гендерні перепони. Жінки також змогли продемонструвати високий рівень своєї майстерності. У світовому просторі розвитку боксу необхідно дослідити і історію розвитку даного виду спорту в Україні, етапи його становлення, соціальні аспекти підготовки професійних спортсменів під керівництвом видатних тренерів.

1.2. Історичні передумови становлення і розвитку боксу в Україні

Бокс – дуже видовищний вид спорту. Саме цим пояснюється його широка популярність в Україні. Етапи становлення і розвитку боксу в Україні стали предметом дослідження багатьох науковців, серед яких можна виділити наступних вчених: Булатова М. [4], Гаврилова Н. [21], Гайдамака І. [14], Діленьян М. [5], Добровольський В. [21], Мартинова Ю. [21], Назимок В. [21], Остянова В. [14].

Розкриття основних етапів розвитку боксу в Україні у ХХ ст. необхідно розпочати з історичних передумов становлення даного виду спорту в Радянському Союзі тому, що УРСР входила до його складу.

Засновниками боксу в Радянському союзі були Аркадій Харлампієв і Ернест Лусталло.

Харлампієв навчався у Франції до початку Першої світової війни і саме там опановував основи боїв «на кулачки». У 1913 році він повернувся в Російську імперію, де розпочав викладання основ боксу.

Лусталло був з Бордо і розпочав викладати саме французький бокс. Отже по суті довоєнний бокс базувався на основі французької школи.

У 1918-1922 рр. Харлампієв організував декілька вечорів професійного боксу, які він бачив на території Франції.

Згадки про першу секцію з боксу в Україні датуються 1907 роком. В Києві було створено першу групу, в якій проводилися тренування з боксу. Група ентузіастів використовувала переклади заборонених брошур англійською і французькою мовами. Саме Київ став першим осередком розвитку боксу.

У 1911 році приїзд Марселя Ратьє, відомого французького боксера професійного рингу, розпочинає новий етап розвитку боксу. Ратьє організовує групу і проводить підготовку перших боксерів в Україні. Під його керівництвом було підготовлено наступних спортсменів: Васильєва, Гольдінова, Дворщак, Мухаринського, Турчанінова, П'яткіна. Перші секції з боксу не мали ніякої системи організації, вони виникали стихійно, була відсутня навчально-методична система підготовки. Систематизації підготовки спортсменів сприяла розробка перших правил змагань з боксу, що були підготовлені у 1915 році московською спільнотою «Санітас».

Ще одним з перших осередків розвитку боксу в Україні була Одеса. Її організаторами стали брати Енглезі і Солоневичи.

У 1927 році в Одесі усі боксери тренувалися в трьох групах:

- «Воєнна»: під керівництвом тренера Муратова В.;
- «Местрал»: очолив тренер англієць Мак Неш;
- «Водник»: підготовку вів тренер Кравцов.

У цих секціях було підготовлено ряд професійних спортсменів, а саме: А. Бакмана, Д. Фідлера, П. Янкевича. Які в свою чергу стали ініціаторами створення секцій з боксу: «Моряк», «Харчовик», «Політех». Саме одеський боксер Бакман А. став першим призером СРСР у 1933 році, а у 1937 році виборов першість СРСР по другій групі [21, с. 12].

Третім потужним центром підготовки боксерів став Харків. У 1921 році було створено перші секції «Динамо», «Буревісник», «Металіст» за ініціативи Буржави, Лаціса, Тремеля та ін. Сприяло покращенню професійної підготовки боксерів відкриття у Харківському Державному інституті фізичної культури спеціалізації бокс.

Для підготовки тренерів було організовано вищу школу тренерів (ВШТ). Бокс викладав Г.Артамонов. У ці роки активно працюють випускники ВШТ – відомі спортсмени А.Грейнер, І.Заславський, С.Середенко, П.Солониченко, Л.Шагін, викладачі М.Романенко, Б.Рисев та інші [21, с. 12].

На західній Україні центрами розвитку боксу стали:

- Тернопіль – секція спортивного товариства «Поділля»;
- Станіслав – секція при Українському Спортивному Товаристві «Пролом»;
- Буковина – Два клуби – «Драгош Воде» і «Полонія».

У 1920 році Комуністична партія внесла заборону і бокс було визнано засобом особистого збагачення. Влада не могла допустити щоб боксери отримували солідні гонорари, а в країну приїжджали іноземні спортсмени.

В УРСР бокс був заборонений найдовше. Причиною було визнання боксу буржуазним видом спорту. У 1932 році офіційно було дозволено проводити заняття і підготовку боксерів.

З 1934 року регулярно проводяться першості України з боксу, у Харкові і Одесі, а з 1935 р. у Києві. До середини 30-х років в УРСР створився колектив тренерів до яких входили: Г. Артамонов, В. Муратов, С. Мурованский, Ю. Натоптанний, В. Томошевский. Ними було підготовлено команду боксерів, що були готові брати участь у самих відповідальних змаганнях: І. Ахмедов, А. Бакман, Ю. Замачинский, І. Зинченко. В. Кацько, К. Масянзов, С. Середенко, П. Слесь, Н. Хижняк, К. Шерелега, Д. Филдер, Я. Фурман, Г. Янкович. А. Бакман і К. Шерелега, не тільки активно брали участь у змаганнях, а й розпочали свою тренерську діяльність.

До початку Другої світової війни боксери з УРСР завоювали на чемпіонатах СРСР з 1933 року по 1940 рік 13 призових місць. Нашими спортсменами було завойовано дві золоті, чотири срібні і сім бронзових медалей. Серед спортсменів можна виділити наступних золотих чемпіонів: Л. Сегалович у 1940 році став переможцем у найлегшій вазі і Г. Кай переміг

у 1940 році у напівважкій вазі. Переможцями Чемпіонату СРСР були: А. Бакман і В. Старосвітський у легкій вазі, А. Грейнер у напівлегкій вазі та В. Шкода у напівсередній вазі.

У боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками у Другій світовій війні український бокс зазнав великих втрат. Загинуло багато професійних боксерів та тренерів, серед них: П. Андрєєв, І. Ахметов, І. Гулірман, Б. Барановський, А. Гінзбург, І. Гольдинов, В. Гориєнко, І. Гулірман, С. Демочко, Т. Загрядський, І. Зінченко, А. Камельков, В. Луньов, В. Матвєєв, К. Мілашев, Г. Рикус, Л. Сапливенко, Н. Сєдих, П. Слєсь, П. Солониченко, Д. Фідлер, В. Хацько, Н. Хижняк, К. Шередега, Г. Янкович.

У післявоєнний період стрімко почали розвиватися центри підготовки боксерів майже в усіх обласних центрах. Серед тренерів можна визначити наступних:

- Донецька область - А. Мальцев і Д. Коваленко;
- Житомирська область - І. Гройсман;
- Запорізька область - А. Бандолєтов;
- Київська область - І. Іванов, М. Романенко, Б. Рисєв, В. Адамайтіс, Н. Мурованський, Б. Гройсман, Н. Чорний, Г. Червинський;
- Кіровоградська область - Ю. Замачинський,
- Львівська область - І. Вінник, Є. Старчак, А. Фєдяєв,
- Миколаївська область - О. Григор'єв,
- Одеська область - А. Бакман, Н. Алексєєв, Я. Фурман,
- Харківська область - І. Заславський.

Саме на їх плечі було покладено обов'язок відродити бокс в Україні. У 1945 році була вперше створена секція, а пізніше Федерація боксу України. Її очолив М. Романенко. Федерація боксу України розпочала організацію міжміських та міжнародних товариських зустрічей з такими містами, як: Рига, Ленінград, Баку, Каунас та ін. Проводиться

серія міжнародних зустрічей як у себе вдома, так і на виїзді з Данією, Болгарією, Румунією, Югославією, Єгиптом.

У перші десять післявоєнних років бокс в Україні не мав великих успіхів, усього 13 призових медалей. Серед них: одна золота, три срібні і дев'ять бронзових медалей. В цей період основні зусилля тренерів було направлено на розвиток юнацького боксу. Команда талановитих тренерів з різних регіонів України за ці роки підготувала потужну збірну спортсменів. Український бокс з 1954 року упевнено виходить на всесоюзні і міжнародні змагання. З'являються нові школи і різні напрямки боксу, у зв'язку з тим, що і тренери і боксери мали можливість ділитися досвідом зі світовими партнерами.

Першим українським боксером-учасником Олімпійських ігор був Річард Карпов, який взяв участь в Олімпійських іграх 1956 року в Мельбурні. Першим ж призером Олімпійських ігор став луганчанин Володимир Мусалімов, який виборов бронзову нагороду Олімпійських ігор 1968 року у Мехіко [21, с. 14].

Інформацію про українських учасників Олімпійських ігор наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Боксери України – учасники Олімпійських ігор

№	Рік	Місце проведення	Нагороди	Учасники
1	1956	м. Мельбурн, Австралія	Без медалі	Річард Карпов
2	1968	м. Мехіко, Мексика	1	Віктор Запорожець (без медалі) Володимир Мусалімов 3 місце
3	1976	м. Монреаль, Канада	1	Анатолій Кліманов без медалі Віктор Савченко 3 місце
4	1980	м. Москва	2	Віктор Мирошніченко 2 місце Віктор Савченко 2 місце
5	1992	м. Барселона, Іспанія	1	Ростислав Заулічний 2 місце

6	1996	м. Атланта, США	2	Олег Кирюхін 3 місце Володимир Кличко 1 місце Зубрихін Олександр без медалі Ростислав Заулічний без медалі
7	2000	м. Сідней, Австралія	5	Володимир Сидоренко 3 місце Сергій Данільченко 3 місце Андрій Котельник 2 місце Сергій Доценко 2 місце Андрій Федчук 3 місце
8	2004	м. Афіни, Греція	Без медалей	Максим Третьак Кравець Володимир Віктор Поляков Машкін Олег Федчук Андрій Мазикін Олексій
9	2008	м. Пекін, Китай	2	Василь Ломаченко 1 місце В. Глазков 3 місце Чигаєв Георгій, Ключко Олександр, Стрецький Олександр, Деревянченко Сергій, Усик Олександр без нагород
10	2012	м. Лондон, Англія	5	Василь Ломаченко 1 місце Деніс Берінчик 2 місце Тарас Шелестюк 3 місце Олександр Гвоздік 3 місце Усик Олександр 1 місце Євген Хітров без нагород
11	2016	м.Ріо-де-Жанейро, Бразилія	Без медалей	Микола Буценко, Ярослав Харциз, Анна Лисенко, Цотне Рогава, Олександр Хижняк без нагород
12	2021	м. Токіо, Японія	1	Микола Буценко, Ярослав Харциз, Анна Лисенко без нагород Олександр Хижняк 2 місце

У 70– 80 рр. XX ст. чемпіонами Європи ставали: В. Мірошніченко, В. Савченко, О. Ткаченко, О. Ягубкін, В. Качановський, А. Кліманов та Л. Шапошников. Потужними були виступи українців на Чемпіонатах Світу: бронзовим призером у 1974 р. став А. Кліманов, золото здобували В. Савченко у 1978 р. та О. Ягубкін у 1982р. [21, с. 14].

За часів незалежності зросла ціла когорта українських боксерів – переможців чемпіонатів Світу, Європи, великих міжнародних турнірів. Українські боксери продемонстрували високі результати та рівень професійної майстерності і зайняли чільне місце у складі країн, які займають лідируючі позиції з даного виду спорту.

Василь Ломаченко у 2008 році отримав кубок Велла Бакера. Це найвища нагорода, яку отримує найтехнічніший боксер Олімпійських ігор. У 2012 році його визнано кращим боксером року за версією НВО. Отже, Василь продемонстрував досягнення найвищого рівня, як в любительському боксі, так і в професійному.

Щодо любительського боксу, то вперше гучно заявила про себе українська команда боксерів-аматорів у 1995 році на чемпіонаті світу в Берліні. Саме тоді Європа познайомилася із молодими братами Кличко. В. Сидоренко, С. Данильченко та А. Федчук повернулися з бронзовими нагородами із Сіднейських ігор. На Олімпіаді в Белфасті 2001 р. наші боксери вибороли 7 нагород. У 2007 р. тренер збірної України з боксу Д. Сосновський повіз в Чикаго наймолодшу в історії збірну України. Там же світ вперше побачив свого майбутнього чемпіона – В. Ломаченко, а Україна здобула двох призерів – В. Глазькова та С. Дерев'янченка. Також успішним був виступ українців в Азербайджані. І це лише деякі із здобутків боксерів-аматорів, - насправді їх набагато більше [21, с. 15].

Що стосується боксу професійного, то тут успіхи наших боксерів не менші. Найвищої вершини професійного боксу з часу незалежності досягли брати Клички, А. Шатернікова, С. Дзинзирук, А. Котельник, В. Сидоренко, Ю. Нужненко, В. Сенченко, В. Ломаченко та О. Усик. Гарно показали себе

представники незалежної України на Олімпійських іграх. Боксери Національної збірної команди України вибороли 4 золотих, 4 срібні та 7 бронзових нагород. Гучно заявила про себе Національна збірна України у 2008 р. Знаковим для боксу України став 2010 р. Тоді Харків прийняв перший в історії сучасного Олімпійського боксу Кубок Європи серед чоловіків. У 2011 р. Національна збірна України вперше в історії українського боксу змогла вибороти першу сходинку п'єдесталу загального медального заліку на Чемпіонаті світу в Баку.

Знаковою подією в історії українського спорту стало створення за ініціативи президента Федерації боксу України професійного боксерського клубу – «Українські отамани». Саме «Українські отамани» у 2013 р. встановили рекорд столичного «Палацу спорту» по кількості глядачів на спортивних 16 змаганнях. Свого найбільш вагомому результату в історії команди «Українські отаман» здобули у першому сезоні Всесвітньої серії боксу виборовши срібний кубок змагань. В останні роки небувалих успіхів у боксі, представляючи Україну на міжнародних змаганнях, досягають: В. Ломаченко, О. Усик, О. Гвоздик, А. Далакян і ряд інших, які з кожним днем підносять престиж нашої країни на світовій арені на все вищий і вищий рівень [21, с. 16].

На основі аналізу основних етапів становлення та розвитку боксу в Україні ми можемо зробити наступні висновки.

В історії розвитку боксу в Україні можна виділити чотири основні етапи:

- 1907-1939 рр. : зародження осередків розвитку боксу на сході і заході України;
- 1945-1956 рр.: стрімкий розвиток підготовки боксерів; розповсюдження центрів підготовки в усіх обласних центрах; розвиток юнацького боксу.
- 1956-1991 рр.: високі здобутки українських боксерів на міжнародному та світовому рівнях; перемоги на Олімпійських Іграх.

- 1991-2022 рр.: розвиток професійного і аматорського боксу; багато видатних спортсменів зі світовим ім'ям: брати Клічко, Ломаченко В., Усик О., Дервянченко С. та ін.

Висновки до розділу 1

У першому розділі здійснено аналіз історії становлення та розвитку боксу в Україні та світі. Країною зародження боксу є Великобританія. 6 січня 1681 року в Лондоні було організовано і проведено перший боксерський бій. Першими англійськими боксерами, що прославили перемогами свою країну, стали Джеймс Фігг, Джек Броутон, Даніель Мендоза та ін.

Розкрито динаміку у створенні і вдосконаленні правил проведення поєдинків у боксі. До основних особливостей боксу у Англії можна віднести: пошук нових методик підготовки професійних боксерів, введення і удосконалення правил боксу, використання боксерських рукавичок, поділ на вагові категорії, складність організації боїв, велика кількість призерів, наявність спортсменів з індивідуальним стилем ведення боїв.

Досліджено історію розвитку бою у Франції. Французька школа боксу вирізнялася своєрідною технікою і тактикою ведення бою. Розкрито особливості таких видів французького боксу як сават та шасон. Мішель Кассо, Шарль Лекур та Жозеф-П'єр Шарлемон були засновниками закладів щодо популяризації французького боксу та активно вдосконалювали його правила.

Проведено аналіз динаміки змін у правилах та умовах проведення боїв з 1904 року, коли бокс став олімпійським видом спорту. Бокс, як олімпійський вид спорту приніс в історію багато імен видатних спортсменів, серед яких українські спортсмени зайняли вагоме місце.

Розкрито історичні передумови виникнення боксу в Україні. Створення провідних центрів розвитку боксу в Києві, Одесі та Харкові сприяло стрімкому розвитку даного виду спорту. До початку Другої світової війни

українські спортсмени демонстрували високий рівень підготовки і неодноразово ставали призерами чемпіонатів СРСР.

У післявоєнний період бокс починає стрімко розвитися в усіх регіонах України. Було відкрито секції майже в усіх обласних центрах. Перші перемоги на Олімпійських іграх наші спортсмени здобули у 1968 році. Проаналізовано досягнення українських спортсменів на Олімпійських іграх з 1956 року по 2021 рік. Розкрито успіхи українських спортсменів в професійному боксі. Здійснено періодизацію зародження та розвитку боксу в Україні.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ЕТАПИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань нами було використано наступні методи: теоретичний аналіз і синтез наукової літератури та даних з мережі Інтернет, інтерв'ю, прогнозування, періодизації та персоніфікованого підходу.

Теоретичний аналіз і синтез наукової літератури та даних з мережі Інтернет використовувався для дослідження наступних питань:

1. Дослідження історії розвитку боксу в Україні та світі.
2. Розкриття історичних етапів зародження, становлення та розвитку боксу в Миколаєві.
3. Аналіз життєвого шляху та тренерської діяльності видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича.
4. Визначення проблем та перспектив розвитку миколаївського боксу на сучасному етапі.

Інтерв'ю спортсменів, тренерів та однодумців, що працювали разом з О. П. Григор'євим. Інтерв'ю було проведено з Калінічевим П., Майбородою В., Хаджиогло М, Адаменко Є, Машкіним О. Інформація, що отримана в процесі інтерв'ю дала можливість здійснити глибокий аналіз життєвого та творчого шляху О. П. Григор'єва.

Метод періодизації дав можливість виділити основні періоди в історії розвитку боксу в Україні, взагалі, і в Миколаєві, зокрема. Періодизація сприяла глибшому розкриттю якісних і кількісних змін в історії розвитку боксу. Також даний метод створює необхідні умови для систематизації історичних подій, вивчення і осмислення ролі впливу окремих людей на перебіг подій, досягнення високих результатів. Використання даного методу сприяло більш глибокому розкриттю змін, які відбувалися в історії вітчизняного боксу.

Метод персоніфікованого підходу застосовувався для вивчення життєвого шляху та тренерської діяльності видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича.

Персоніфікований підхід – це такий спосіб опрацювання та аналізу джерел, за якого біографія тренера виступає, з одного боку, визначальним фактором його творчості, а з іншого, віддзеркалює епоху в якій він жив і працював.

Використання персоніфікованого підходу в нашому дослідженні дало можливість репрезентувати професійний досвід видатного тренера О.П.Григор'єва як індивідуального творця, але, передусім, як представника розвитку боксу певної історичної епохи.

Звернення до вивчення досвіду українських тренерів дає можливість ґрунтовніше вивчити історичні закономірності, становлення і розвитку українського боксу. Саме відомі тренери в спорті характеризували історичну епоху, визначали стан і розвиток теорії і практики спорту на різних етапах становлення країни. Практичне використання методу персоніфікованого підходу у нашому дослідженні створило можливості не лише дослідити історичні етапи розвитку боксу, а й продемонструвати яким чином життєвий шлях видатного тренера вплинув на створення потужної школи боксу багатьох поколінь.

Метод прогнозування в дослідженні використовувався з метою аналізу проблем та визначення перспектив розвитку миколаївського боксу.

Різноманіття проблем, що виникають в процесі розвитку боксу стають предметом прогнозування і сприяють прийняттю ефективних рішень для розвитку даного виду спорту в Миколаєві. Використання даного методу дало можливість здійснити ретроспективний аналіз та критичну оцінку сучасних проблем миколаївського боксу, сформулювати та обґрунтувати перспективи розвитку даного виду спорту в Миколаєві.

2.2. Етапи дослідження

Дослідження проводилося упродовж 2021-2022 років і включало три етапи.

На першому етапі дослідження (вересень - грудень 2021 року) здійснювався пошук і аналіз літературних джерел для вивчення досліджуваної проблеми. Було сформульовано тему дослідження, визначено мету і завдання, розкрито предмет і об'єкт, обґрунтовано методи дослідження.

На другому етапі дослідження (січень - червень 2022 року) було проведено низку інтерв'ю з тренерами, спортсменами та вихованцями О. П. Григор'єва, що дало можливість дослідити життєвий шлях та тренерську діяльність видатного миколаївського тренера.

На третьому етапі (вересень-листопад 2022 року) було здійснено апробацію результатів дослідження шляхом участі в роботі Міжнародної онлайн-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Розвиток спорту в сучасних умовах: новітні виклики, проблеми та перспективи», що відбулася 28 жовтня 2022 року у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова. Завершено оформлення кваліфікаційної роботи, здійснено остаточний аналіз результатів дослідження, сформульовано висновки.

РОЗДІЛ 3. ІСТОРИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БОКСУ В МИКОЛАЄВІ

3.1. Історичні етапи розвитку і становлення боксу в Миколаєві

На початку ХХ століття бокс на Миколаївщині був маловідомим видом спорту. Бокс мав невелику кількість прихильників. Більшість місцян захоплювалася французькою боротьбою: проводилися масштабні змагання, приїжджали відомі борці. Бокс мав розвиток більше на побутовому рівні, під час вуличних бійок. Так, наприклад, на Слободці мав місце такий вираз «дати по зубам бокс»[12, с. 7].

Перші осередки розвитку боксу в Миколаєві починають з'являтися на початку 30-х років. Було створено перші секції в Палаці піонерів, Будинку фізичної культури та Палаці моряків.

Одними з перших тренерів були Григорій Порфірович Кушнір та Пауль Тетеліс. Саме вони стали ініціаторами проведення першої міжнародної зустрічі, що була проведена у 1935 році між боксерами Миколаєва і командою англійського торговельного судна.

У довоєнні роки бокс набуває популярності і серед студентів. Так, в приміщенні Миколаївського кораблебудівного інституту з'являється перша студентська секція. Було виділено приміщення, де облаштували ринг і з'явився спортивний інвентар.

Ініціатором розвитку боксу серед школярів став шкільний вчитель фізкультури Восковський Володимир Іванович. Він відбирав здібних підлітків, навчав їх прийомам боксу та організовував змагання серед школярів. Восковський сприяв розвитку не лише боксу, а й футболу.

До плеяди миколаївських боксерів довоєнного часу входили: Олег Загоруйченко, Георгій Астремський, Михайло Сурнін, Олег Григор'єв, Дмитро Бадиско, Віктор Масс, Боре Фельдман, Лев Бондаренко, Борис Андреев та ін. [12, с. 7].

Після Великої вітчизняної війни група ентузіастів під керівництвом Олега Прокоповича Григор'єва в приміщенні зруйнованого німцями

кінотеатру в районі залізничного вокзалу відбудувала своїми силами спортивну залу для першої ДЮСШ з боксу. У цій школі дуже скоро з'явилися перші чемпіони.

Також у 1948 році відновила діяльність секція з боксу в Миколаївському кораблебудівному інституті, яку в різні роки очолювали О. Бондаренко, О. Григор'єв, Ю. Москальков.

Ще одне відділення з боксу відкривається у 1951 році при спортивному клубі «Суднобудівник», яке очолив відомий боксер Микола Кальнов. Протягом 16 років він був головним тренером збірної Миколаївської області, підготував 18 майстрів спорту. Серед них призери чемпіонатів СРСР Б. Левицький, О. Климов, О. Подолянський, переможці і призери чемпіонатів України М. Петришин, О. Костенко, О. Цицилін та ін. [12, с. 10].

У 1952 році на чемпіонаті України з боксу перемогу у всіх проведених ним поєдинках здобув чемпіон з Миколаєва М. Славов. У цьому ж році переможцями обласних та міських змагань стають наступні спортсмени: Юсов, Бібик, Іванов, Бершадський, Хазан, Співак, Гушчін.

60-70-ті роки стають тріумфальними для вихованців ДЮСШ під керівництвом О. Григорєва. Майстрами спорту СРСР стають наступні спортсмени-переможці: Володимир Фока, Євген Божко, Георгій Постико, Володимир Чечер, Роман Аваков, Віктор Запорожець.

Багато з вихованців Григорєва стануть не лише титулованими спортсменами, а й продовжать справу свого тренера. В. Фока, В. Чечер та В. Запорожець – це плеяда тренерів, що внесуть вагомий внесок у розвиток боксу на Миколаївщині.

Також центрами розвитку боксу в Миколаєві стали Всеукраїнські фізкультурно-спортивні товариства «Динамо», «Спартак», «Буревісник». Серед найкращих спортсменів цих товариств можна виділити: В. Буца, Є. Максимова, Ю. Маскалькова, О. Бойка, О. Сухарєва та ін.

У 80-х роках за ініціативою Миколаївського облспорткомітету було створено спортивний клуб «Ринг» і на його базі клуб боксу «Миколаїв».

За часів незалежності України Миколаїв стає центром не тільки підготовки професійних спортсменів, а й організації високого рівня міжнародних змагань.

Перша міжнародна зустріч була організована у Миколаєві у 1935 році, а у 1999 році в Палаці суднобудівників відновилися традиції проведення міжнародних зустрічей. Це була зустріч між збірною України та Італії.

В рамках цих змагань було проведено 7 боїв у різних вагових категоріях. У вазі до 63,5 кг виступав спортсмен з Миколаєва Дмитро Романовський, який отримав перемогу над Анжело Летіція. Миколаївський спортсмен Олег Машкін у вазі до 67 кг боксував проти Леонарда Бунду. Судді зафіксували нічию. Тріумф миколаївських спортсменів у цій зустрічі завершив Олег Буц. У ваговій категорії до 70 кг він блискуче переміг Клаудіно Перуджино. У загальному заліку збірна України виграла зустріч з рахунком 4,5:2,5 [12, с. 101].

У серпні 2003 року на базі миколаївської спортивної школи «Надія» відбувся турнір з боксу в рамках II всеукраїнських літніх спортивних ігор. Участь у турнірі взяло 210 боксерів з усіх регіонів країни. Збірна Миколаївської області посіла перше місце у другій групі областей. Серед призерів виділимо: Віталій Волков (48 кг), Максим Глубоченко (51 кг), Ровшан Рзаєв (57 кг), Дмитро Романовський (69 кг), Анатолій Горбунов (81 кг), Артем Цариков (91 кг). Олександр Ключко (60 кг), крім перемоги, отримав приз «За волю до перемоги».

У 2005 році було організовано матчеву зустріч між збірними України та Болгарії. Найкращими з миколаївських боксерів були вихованці клубу боксу «Миколаїв» Олександр Ключко (60 кг) та Сергій Дерев'янченко (69 кг). Збірна України перемогла спортсменів збірної Болгарії з рахунком 6:2 [12, с. 108].

У лютому 2006 року відбулася міжнародна зустріч Україна – Арменія. Миколаївську школу боксу представляли Віталій Волков, Ровшан Рзаєв, Олександр Ключко та Дмитро Романовський. Збірна України перемогла з рахунком 7:3 [12, с. 114].

Також у 2006 році в Миколаєві відбулася важлива подія у світі боксу. Вперше, не тільки в Миколаєві, а й в Україні відбувся чемпіонат Європи серед школярів. Участь взяли 110 боксерів з 17 країн Європи. В збірній України Миколаївську область представили Святослав Гірс і Валентин Щербатий. У загальному заліку збірна України посіла друге загальнокомандне місце.

У березні 2018 року у Миколаєві пройшов Міжнародний турнір по боксу пам'яті 68-ми Героїв-десантників. Участь у турнірі взяли збірні України, Молдови і Білорусії. Збірна України посіла перше місце.

Окреме місце в історії становлення і розвитку боксу в Миколаєві займає плеяда видатних тренерів, що пройшли шлях від перемог у спорті до кар'єри тренера. Майже вся школа тренерів боксу в Миколаєві пройшла через підготовку видатного тренера Олега Прокоповича Григор'єва. Серед провідних миколаївських тренерів з боксу хотілося б виділити наступних: Володимира Фока, Володимира Чечера, Віктора Запорожця, Миколу Хаджиогло, Володимира Букалова, Сергія Корчинського, Олега Машкіна, Сергія Меджидова, Олександра Трондіна.

Фока Володимир Ілліч народився 6 серпня 1931 року в селі Шевченково Миколаївської області. Після закінчення семирічки вступив до Миколаївського педагогічного училища. З 1947 року Фока став активно займатися боксом. Спочатку він тренувався під керівництвом Миколи Анатолійовича Славова, а потім на змаганнях його помітив Григор'єв і запросив до себе у команду. У 1952 році Фока виграв чемпіонат області, а у 1957 році став бронзовим призером чемпіонату України. Фока продовжував виходити на ринг до сорока років і паралельно активно здійснював тренерську діяльність. Одинадцять його вихованців стали

майстрами спорту, серед них: Олександр Бойко, Олександр Сухарєв, Михайло Петришин, Леонід Вороненко та ін. Також Фока був неодноразово суддею республіканських змагань, всесоюзних турнірів та чемпіонатів України з боксу [12, с. 22-25].

Чечер Володимир Григорович народився 25 березня 1941 року в місті Миколаєві. Перший його тренер – О.П. Григор'єв. Чечер В. Г. майстер спорту СРСР, Заслужений тренер України, старший викладач кафедри фізичного виховання Національного кораблебудівного університету імені адмірала Макарова. Виховав і підготував першого миколаївського боксера чемпіона і Європи серед професіоналів Сергія Дєвакова [12, с. 26].

Хаджиогло Микола Петрович народився 13 лютого 1952 року в Миколаєві. Займався боксом у О. П. Григор'єва, призер обласних та республіканських змагань, директор клубу боксу «Миколаїв», заслужений тренер України та Євразії. За ініціативою Миколи Хаджиогла в Миколаєві розпочали розвиток жіночий бокс і кікбоксинг. Він виховав плеяду майстрів спорту з жіночого боксу Ольгу Новікову, Наталію Перехрест, Людмилу Грицай, Тетяну Іващенко, Надію Буханевич. Також підготував двохкратного чемпіона світу серед кікбоксерів-професіоналів Ігоря Павленко, чемпіона Європи серед професіоналів Миколу Ширяєва, чемпіонів Світу та Європи Анастасію Савінову, Наталію Перехрест, Дмитра Панфилова, Сергія Захарчука, Вадима Мерікова, Анатолія Д'яконова [12, с. 30-31].

Букалов Володимир Олександрович народився 11 березня 1959 року. Майстер спорту СРСР, заслужений тренер України, тренер національної збірної України. Він підготував майстрів спорту міжнародного класу Олександра Ключка та Віталія Волкова, майстрів спорту України Ярослава Андроса та Сергія Юрченка.

Корчинський Сергій Анатолійович народився 18 січня 1963 року в Миколаєві. Корчинський С. А. заслужений тренер України, майстер спорту

СРСР. Він займався боксом з 1975 року, його тренером був В. Запорожець, переможець всесоюзних турнірів та першості СРСР. Корчинський С. А. був старшим тренером збірної команди України серед кадетів, віце-президентом федерації боксу Миколаївської області. Серед його учнів майстри спорту міжнародного класу С. Ковганко та І. Богданов, чемпіон Європи та призер Кубку світу О.Машкін, чемпіон світу серед студентів, чемпіон України С. Дерев'янченко [12, с. 36].

Запорожець Віктор Костянтинович народився 23 травня 1947 року. Майстер спорту міжнародного класу заслужений тренер України. Перший його тренер О. П. Григор'єв. Запорожець В. К. учасник Олімпійських ігор в Мехіко, володар Кубку Європи, чемпіон СРСР, провів 183 боїв, з них - 155 перемог. Запорожець В. К. - директор миколаївської СДЮСШОР № 6.

Серед видатних спортсменів, чії досягнення прославили Миколаївську область на весь світ хотілося б виділити учасників Олімпійських ігор, призерів чемпіонатів світу та Європи Віктора Запорожця, Ковганка Сергія, Машкіна Олега, Дерев'янченка Сергія, Ключка Олександра, Волкова Віталія, Дєвакова Сергія.

Все це боксери, які представляли наш край в олімпійському боксі раніше. Але й зараз у нас теж є гідна зміна.

У цьому році на чемпіонаті Європи в Єревані першим став наш Ельмір Набієв, студент НУК імені адмірала Макарова. Він боксиє у легкій ваговій категорії - до 54 кілограмів, але, тим не менш, показує дуже агресивний та потужний бокс. Набієв дуже молодий спортсмен і він є реальним кандидатом на майбутні Олімпійські ігри 2024 року.

Становлення та розвиток боксу в Миколаєві має свою історію, видатних спортсменів та тренерів, але є й ряд особливостей:

1. Миколаївський бокс пройшов всі етапи становлення від зародження в 20-х роках XIX століття до міжнародного визнання на світових аренах за часів незалежності України.

2. До занять боксом залучалися всі заклади: ЗОШ, ДЮСШ, ЗВО, фізкультурно-спортивні товариства «Динамо», «Спартак», «Буревісник».

3. Миколаїв має свою тренерську школу. Розпочинаючи з видатних тренерів Володимира Восковського та Олега Григор'єва цей список поповнили їх учні: Володимир Фока, Володимир Чечер, Віктор Запорожець, Микола Хаджиогло, Володимир Букалов, Сергій Корчинський, Олег Машкін, Сергій Меджидов, Олександр Трондін.

4. Заслужену славу миколаївському боксу принесли наступні спортсмени, учасники Олімпійських ігор, призери Чемпіонатів Європи та світу: Віктор Запорожець, Сергій Ковганко, Олег Машкін, Сергій Дерев'янченко, Олександр Ключко, Віталій Волков, Сергій Дєваков.

5. Миколаївська школа боксу має й і славетні імена спортсменів в жіночому боксі: Людмила Грицай, Ольга Новікова, Наталія Перехрест, Анастасія Савінова, Наталія Бирюк, Тетяна Іващенко, Галина Вороблевська.

6. Миколаїв був і залишається центром організації і проведення міжнародних, всеукраїнських та регіональних змагань.

3.2. Життєвий шлях та тренерська діяльність видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича

Про життєвий шлях та тренерську діяльність видатного тренера з боксу у м. Миколаєві Олега Прокоповича Григор'єва видано чимало книг. Серед дослідників його друзі, учні, співробітники: Аркад'єв Д.[1], Доля Г. [6], Животовський В. [7], Кравченко М. [17], Кураса Є. [8], Малишев Ю. [9], Мірошніченко Є. [10], Панянчук Г. [15], Первов Г. [16], Петров В. [7], Снитко Є. [7], Чорний В. [19].

У цих наукових роботах висвітлюються основні віхи життєвого та творчого шляху людини, яка захищала Севастополь, була в'язнем

фашистських таборів, учасником антифашистської підпільної організації, а з 1945 року стояла у витоків розвитку боксу в Миколаєві [7, с. 3].

Олег Прокопович народився 14 серпня 1919 року, він був єдиною дитиною у родині, його виховувала матір, Акуліна Микитівна.

Про свого батька в анкетах він писав: «Батько, Прокопій Павлович, був висококласним техніком-креслярем, до революції 1917 року працював на заводі «Наваль».

Восени 1919 року білі, виводячи флот з Миколаєва, насильно забрали його як цінного фахівця з суднобудування. Більше його ніхто не бачив.

Матір, Акуліна Микитівна, працювала хірургічною медсестрою. Вона пережила дві світові і одну громадянську війни.

Дитинство Олега проходило на вулиці серед вуличних бійок, завойовуючи авторитет серед однолітків. Але одного разу його життя кардинально змінилося. Це відбулося після його знайомства з боксом.

Бокс змінив його відношення до життя і став його улюбленим заняттям, хоча були і інші. Він займався малюванням в художній студії відомого художника Михайла Божія, а також закінчив парашутне відділення міського аероклубу [7, с.4].

Так склалася доля, що сусідом Олега був професійний боксер Пауль Тетеліс, який декілька років як повернувся з Франції. Саме він став першим тренером Олега.

Хлопці разом з тренером вранці виконували спеціальні вправи, обливалися холодною водою, били кулаками по мішку, наповненому зерном, а ввечері відпрацьовували спеціальні прийоми. На вихідні бігали на дальні дистанції в різні райони міста: в Соляні, за Варварівку, на Мішковку.

Пізніше Олег закінчив курси штурманів-малотонажників у місті Херсон і отримав диплом і право на кораблеводіння.

У 1938 році закінчив робфак педагогічного інституту, а потім вступив на фізико-математичний факультет цього ж закладу. Увесь цей час продовжував активно займатися боксом.

В той же час багато товаришів Олега вступили до льотного відділення, а він через перелом носу не пройшов медичну комісію. І тоді він пішов в парашутисти. Після закінчення спецпідготовки отримав звання інструктору парашутного спорту.

У 1939 році перевівся на вечірнє відділення кораблебудівного інституту і одночасно працював техніком на суднобудівному заводі в чавунно-бронзолітейному цеху [7, с. 5].

Але війна поставила крапку на мріях і планах молодого фахівця. 13 серпня 1941 року гітлерівці оточили Миколаїв. Німці скидали на місто бомби. Зенітна батарея ледве стримувала натиск ворога, але матросам вдалося прорвати оточення, серед них був і Олег Прокопович.

Потім був відступ степами України і оборона Севастополя. На початку 1942 року його направили в 10-ДОТ, де він знаходився до останнього штурму.

Під час боїв на Сапун-горі Григор'єв отримав контузію, але через декілька днів знову був у строю. Далі було поранення і евакопункт, який захватили німці. Це стало початком німецького полону. Далі були концтабори.

Під час полону він познайомився з Павлом Попковим, який допомагав йому у важкі часи. У Олега розпочався через голод авітаміноз і з часом це вплинуло на часткову втрату зору.

Далі їх відправили до концтабору під Львовом. Полонені повинні були важко працювати на кам'яному кар'єрі, якщо хтось не виконував норму, отримував по 25 ударів. Але Олегу з його товаришами вдалося бігти, їм допомогли люди з підпільної антифашистської організації. Так він опинився у Варшаві, де поповнив ряди польської молодіжної організації і став членом Супротиву, але восени 1944 року потрапив знову у полон [7, с. 6].

Разом з іншими полоненими Олега перевели у Майданек. Через декілька днів його відправили на каторгу біля міста Гродек, де вони будували

злітні смуги для авіації. Жахливі умови праці та майже відсутнє харчування приводило до зневоднення організму.

Коли наблизився фронт Олега перевели разом з іншими полоненими у в'язницю гестапо в м. Люблино. Тут він очікував своєї черги на розстріл, так як звідси живим ніхто не виходив.

23 липня 1944 року фронт наблизився до Люблино і радянські танкові частини прорвали стіни в'язниці і звільнили полонених. Але це не було кінцем його страждань. Після звільнення його направили в м. Тулу у фільтраційний табір, а звідси у Москву, де більше року велися допити. Ще довго після закінчення війни на ньому було тавро «невиїзний». Навіть коли він очолив відділення боксу в ДЮСШ йому відмовляли у виїзді закордон у якості тренера, блокували присвоєння Заслуженого тренера СРСР. І лише у липні 1969 року він отримав довідку про те, що він проходив службу у лавах Радянської армії з 15.06.1941 р. по 10.11.1945 р. і був знятий з військового обліку [7, с. 9].

Повернемося на кінець війни, коли у 1945 році Олег Прокопович нарешті потрапив до рідного міста. Йому було запропоновано очолити відділення з боксу ДЮСШ.

В районі залізничного вокзалу знаходився зруйнований фашистами кінотеатр, який було відновлено силами Олега Прокоповича. Він вкладав не тільки свої сили, а й свої гроші витрачав на будівельні матеріали. Дякуючи ентузіастам він разом з ними відбудував приміщення у якому і почала працювати ДЮСШ [7, с. 9].

Одночасно Олег Прокопович опановував професію тренера. Це – всесоюзні курси тренерів, факультативний курс з фізичного виховання Миколаївського педагогічного інституту, далі протягом шести років заочного відділення Київського інституту фізичної культури та факультет удосконалення Московського ГЦОЛІФКа. Як він все це зміг зробити, хоча його здоров'я було сильно підірвано війною [7, с. 10].

Олег Прокопович любив говорити своїм вихованцям: «Якщо хочеш стати справжнім чоловіком – займайся вітрильним та парашутним спортом, бери альпеншток і йди в гори, вдягай боксерські рукавички – і на ринг, там ти завжди знайдеш себе, станеш поважати себе та інших» [7, с. 10].

Кравченко М. у своїй книзі «Правда вчителя мужності», присвяченій Григор'єву, писав: «Педагогічна методика Олега Прокопича була «простою» - він хотів бачити своїх хлопців справжніми чоловіками, які спроможні не битися, а захищати себе. Свій бокс він будував на людинолюбстві» [7, с. 10].

Життєвий успіх для Григор'єва-тренера був набагато важливішим. Якщо у спортсмена трапилася поразка, перший, хто його підтримає – тренер. Без єдиного слова докору. Завжди Олег Прокопович усім своїм досвідом і життєвим шляхом навчав молодь переборювати страх свого противника, для цього необхідно виховувати в собі силу волі. Сила і Воля протистоять страху удару.

Але більше сили у підготовці боксера він цінував техніку. В боксі всього 6 видів ударів і 20 видів захисту, однак кількість їх комбінацій нескінченна. У середньому під час бою боксер здійснює до 250 ударів. Але один невірний рух і ти у прірві. Трохи відволікся, розслабився – і удар зіб'є тебе. Бокс увібрав у себе і простоту удару і складність технічної майстерності.

Біля 80-ти вихованців Олега Прокоповича в різні роки стали переможцями і призерами республіканських і всесоюзних змагань. Він підготував 11 майстрів спорту СРСР. У 1967 році Григор'єв став першим Заслуженим тренером України в Миколаєві. За плідну роботу по вихованню молодого покоління його нагородили багатьма дипломами, грамотами, почесними знаками Спорткомітету СРСР, УСРСР, Міністерства просвіти України та значком «Відмінник фізичної культури» [7, с. 12].

Олег Прокопович також займався суспільною роботою. Він брав участь у будівництві спортивного табору «Моряна» біля с. Рибаківка, боксерського комплексу у парку залізнично-дорожників, спортивного залу у Корабельному

районі. За це він був нагороджений знаком «Активіст будівництва спортивних споруд». Ним було створено клуби героїчно-патріотичного виховання «Ринг», «Олімпік» та ін. [7, с. 12].

Також він очолював федерацію боксу, тренерську раду, колегію суддів, був членом президії міського спортивного комітету.

Окремим напрямом його суспільної діяльності була організація скаутської групи «Свобода», він розробив її Статут.

Скауты – це незалежна суспільна організація, основним завданням якої є виховання і всебічний розвиток особистості, відродження в людині духовно-моральних якостей.

Наведемо деякі положення Статуту скаутської групи «Свобода»:

1. Відданість;
2. Допомога;
3. Дружелюбність;
4. Ввічливість;
5. Добропорядність;
6. Добросердечність;
7. Життєрадісність;
8. Хоробрість;
9. Охайність;
10. Антимілітаризм. [7, с. 12].

Його вихованці-скауты бігають, плавають у басейні, можуть спасати людей, надають першу допомогу. Вони не палять, не грають у азартні ігри, не лаються.

Олег Прокопович був ініціатором проведення всесоюзних турнірів з боксу, присвячених 68 морякам-десантникам, що звільнили м. Миколаїв від німецько-фашистських загарбників. Перший з них відбувся 27-31 березня 1970 року у Палаці культури суднобудівників. З 1998 року турнір став міжнародним.

Також Олег Прокопович любив писати вірші. Він випустив поетичну збірку «Про минуле, важке і важливе», що було присвячено героям Великої Вітчизняної війни [7, с. 13].

Багато хлопців пройшло через руки Григор'єва. Багато з них стали військовими, лікарями, інженерами, а самі талановиті обрали професію тренера.

Серед видатних спортсменів, що підготував Олег Прокопович були: Адиров А., Бурлик Я., Буц В., Запорожець В., Іванов Г., Корчинський С., Меджидов С., Москальков Ю., Тирін О., Чечер В. Це не лише видатні спортсмени, а й тренери, які вписали не одну сторінку в історію розвитку боксу як в Миколаєві, так і у світі.

Віктор Запорожець у 1967 році виграв Спартакіаду народів СРСР, а в наступному році виступає на Олімпійських іграх в Мехіко, де доходить до чвертьфіналу. Двічі стає срібним призером Чемпіонату СРСР, а у 1971 році виграв на цьому чемпіонаті.

Після смерті свого тренера Запорожець очолює СДЮСШОР №6, яку у 1999 році назвали на честь видатного тренера О.П. Григор'єва.

Його учні Буц В. і Чечер В., майстри спорту, також добилися високих результатів на тренерській ниві. Їх учні – багаторазові призери на професійному міжнародному ринзі.

Дєваков С., вихованець Чечера В., став першим в історії миколаївського боксу чемпіоном світу і Європи.

Серед плеяди видатних учнів Григор'єва хотілося б згадати Миколу Петровича Хаджиогло. Зараз він директор клубу боксу «Миколаїв». Він був засновником школи жіночого боксу і кікбоксингу не тільки в Миколаєві, а й в Україні.

Перша зустріч з тренером Григор'євим була неоднозначною. Хаджиогло не взяли в секцію. Він згадує про цей випадок так: «Коли я спочатку прийшов до Олега Прокоповича, то він сказав, що я замалий і щоб повернувся наступного року. Я вступив у дитячу флотилію, закінчив її, і вже

після цього до нього повернувся. Тоді були такі часи, коли тебе скеровували друзі. У нас були переважно футболісти і боксери, трошки веслувальників. Більшість моїх друзів займалися у Олега Прокоповича і я став боксером. Це було у 8-му класі» [20].

У 1975 році, після служби в армії, Микола Хаджиогло повернувся у рідне місто і почав працювати тренером. З 1980 розпочав вести тренування з кікбоксингу. Його учениця Анастасія Савіна стала чемпіонкою першого чемпіонату України з боксу серед жінок. Пізніше вона двічі ставала призеркою чемпіонату Європи.

Багато учнів Миколи Хаджиогла з теплотою згадують про час, який вони проводили з тренером поза межами спортивної зали. З великим інтересом вони слухали розповіді свого тренера про Велику вітчизняну війну, а йому було що розповісти.

Влітку вони багато часу проводили на воді, на березі Південного Бугу. Ходили в походи під вітрилами, займалися веслуванням на морських ялах. Олег Прокопович міг поєднувати у підготовці боксера спеціальні заняття з загальною фізичною підготовкою, використовувати місцеві умови і уміння з інших видів спорту. Калінічев Павло Кузьмич, Заслужений тренер України з вітрильного спорту і близький товариш Олега Прокоповича, згадував в інтерв'ю про співпрацю і дружні стосунки з Григор'євим. Вони дружили родинами. Павло Кузьмич зазначав на особливій методиці Олега Прокоповича у підготовці боксерів.

Він на перше місце ставив виховання справжнього чоловіка, а лише потім спортсмена. Його система спортивної підготовки поєднувала в собі нестандартне поєднання умінь і навичок у таких видах спорту, які майже не поєднуються: кульова стрільба, вітрильний спорт, веслування і бокс.

Боксери проходили підготовку щодо управління яхтами, орієнтування на місцевості і вміння виживати в екстремальних умовах в туристичних походах. Боксер, на думку Григор'єва, повинен обов'язково володіти зброєю

і тому дуже часто його учні проводили тренування у тирі , відшліфовуючи влучність пострілів.

18 травня 1998 року пішов з життя славетний тренер міста Миколаєва Олег Прокопович Григор'єв. Після його смерті СДЮСШОР № 6, у якій він працював, була названа на його честь.

А 6 жовтня 2014 року на вулиці Правди, 2-Б відкрито меморіальну дошку, що зображена на рис.1.1., на честь легендарного тренера з боксу, засновника Миколаївської школи боксу. На урочисте відкриття приїхав відомий боксер Олександр Усик. Відкриття пам'ятної дошки приурочено до 95-річчя від дня народження заслуженого тренера України Олега Григор'єва.

Згодом і вулиця, що проходить від вулиці Галини Петрової до вулиці Нікольської, на якій він проживав у будинку 2-Б, стала носити його ім'я.

Рис. 1.1. Меморіальна дошка Григор'єва Олега Прокоповича

Учні усіх поколінь з гордістю згадують свого тренера. Його світлій пам'яті присвячено щорічні всеукраїнські змагання з боксу.

Своїми спогадами поділився вихованець Олега Прокоповича – заслужений тренер України Микола Хаджиогло: «Наш тренер був імпозантним і цікавим співрозмовником. Завдяки йому я став тим, ким я є сьогодні. Ми його пізнавали поступово – спочатку дядя, тренер, потім другий

тато, усі його вихованці також пам'ятають його дружину, «маму Надію» – Надію Григор'єву, яка нам в усьому допомагала.»

Також про свого викладача по боксу згадує його вихованець – заслужений тренер України Сергій Меджидов: «Підростаюче покоління, яке приходило до секції Григор'єва, з першої хвилини розуміло, що він не просто виховував, а й навчав, яким повинен бути чоловік, він формував в нас особистість. Це була високо інтелігентна людина, яка сьогодні рідкість. Він водив нас на екскурсії, туристичні походи, розвивав нас не тільки фізично, а й розширював наш світогляд.»

Олег Прокопович Григор'єв пропрацював в ДЮСШ близько сорока років. За ці роки він виховав багато високо грамотних, тактичних і технічних боксерів. Близько вісімдесяти вихованців в різні роки ставали переможцями і призерами республіканських і всесоюзних змагань. Ним було підготовлено одинадцять майстрів спорту СРСР.

Підводячи підсумки, хотілося б завершити цитатою видатного тренера Григор'єва з його листа від 6 січня 1984 року: «Те, що я зміг пройти через всі випробування на війні, а потім у фашистських таборах, я це зміг лише завдяки боксу, який є вищою школою підготовки і формування якостей справжнього бійця. Витримка, витривалість і винахідливість в критичній ситуації – все це можна досягнути тільки займаючись боксом» [7, с. 15].

3.3. Проблеми і перспективи розвитку миколаївського боксу

На сучасному етапі розвиток боксу характеризується високою конкуренцією серед приблизно рівних за рівнем підготовленості спортсменів. Високий рівень досягнення миколаївських боксерів по всім віковим та ваговим категоріям забезпечив їм всеукраїнське і міжнародне визнання. Збереження досягнутих результатів та рух до більш високих результатів вимагає пошуку нових підходів у підготовці боксерів.

Основним напрямком вирішення даної проблеми є підвищення ефективності тренувального процесу на всіх етапах багаторічної підготовки спортсменів. Основним критерієм є і залишається приріст спортивного результату. В Миколаєві створена потужна база для підготовки спортсменів, але разом з тим зростає конкуренція, що є необхідною умовою для досягнення більш високих результатів.

Однією з нагальних проблем є здійснення ефективного відбору на всіх етапах підготовки. Одним з основних критеріїв відбору є здоров'я спортсмена. З цього виходить, що будь-який здоровий підліток при наявності мотивації до занять даним видом спорту може стати кваліфікованим боксером. Зрозуміло, що дана можливість може реалізуватися при умові регулярних тренувань та участі у змаганнях. Однак статистика демонструє, що лише 2-5% спортсменів доходять до рівня спорту вищих досягнень та лише 10% спортсменів, що мали високі досягнення в юнацькому віці, досягають високих результатів серед дорослих. Причому, дана статистика спостерігається майже у всіх видах спорту.

Однозначної позиції науковців на сьогодні немає, але всі вони вказують на вплив ряду факторів: спадковість, мотивація, відносини з тренером, вплив батьків, умови тренувального процесу та ін.

Ефективність процесу підготовки спортсменів на етапі початкової підготовки зумовлена рішенням ряду суто педагогічних завдань – виховання стійкого інтересу та мотивації до занять боксом. При розв'язанні даного завдання створюються умови для всебічного формування спортсмена.

Виховання спортсмена - багатосторонній і довготривалий процес, під час якого прямо або опосередковано формуються інтереси, мотиви, розвиваються і вдосконалюються якості, що необхідні для гармонійного розвитку особистості, досягнення високих спортивних результатів. Основну роль при цьому відіграють спортивний колектив і авторитет тренера. Саме тренер направляє роботу колективу та окремого спортсмена, формує взаємовідносини між спортсменами, формує інтерес до занять боксом, сприяє

розвитку прагнення до самовдосконалення. Якщо робота тренера спрямована лише на досягнення спортивного результату, не враховуючи соціально-педагогічної сторони підготовки, це призводить до негативних наслідків в моральному вихованні спортсмена, що суттєво впливає на спортивний результат.

В процесі підготовки спортсмена основним завданням тренера є створення умов для розвитку всіх сторін всебічного і гармонійного розвитку особистості – морального, розумового, естетичного, фізичного і трудового.

Ефективність підготовки спортсмена на етапі початкової підготовки базується на трьох основних факторах:

- Професіоналізм і компетентність тренера, прагнення до досягнення успіху;
- Активне позитивне відношення спортсмена до занять боксом;
- Умови підготовки, що відповідають сучасним вимогам.

В Миколаєві створена система підготовки тренерів з різних видів спорту. У трьох закладах вищої освіти нашого міста проводиться підготовка фахівців зі спеціальності 017 – Фізична культура і спорт. І до них відносяться: Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського та Чорноморський національний університет імені П.Могили.

Але підготовка професійного тренера залежить ще від багатьох факторів, а саме: економічних, соціально-психологічних, науково-методичних, організаційних та ін.

В середньому, високого рівня майстерності тренер досягає після 15-20 років практичної діяльності. За цей період при наявності стійкої професійної мотивації, тренер набуває необхідних для успішної роботи якостей, досвіду, в якому сфокусовані знання, уміння і навички.

В процесі тренувальної і змагальної діяльності тренер повинен впливати на розвиток наступних критеріїв:

- Якість знань, умінь і навичок та рівень їх сформованості у спортсменів;
- Стійкий інтерес до спортивної діяльності;
- Спортивних здібностей і відповідального відношення до тренувань;
- Формування комплексу фізичних якостей – сили, координації пружності, швидкості та гнучкості;
- Доведення до автоматизму виконання основних прийомів;
- Володіння захисною і атакуючою технікою;
- Сумлінне ставлення до виконання завдань, що ставить тренер;
- Активна життєва позиція та самостійність.

В цих критеріях відображається ступінь досягнення тренером мети підготовки – виховання гармонійно розвинутої особистості спортсмена. Недостатня увага тренерів до виховання спортсменів може проявлятися в низькій ефективності тренувального процесу та високих показниках відсіву спортсменів на різних етапах підготовки.

Ще одним з аспектів успішної підготовки боксерів є їх активна участь в тренувальному процесі. Активне позитивне відношення спортсменів до занять боксом є одним з визначних факторів, що визначає ефективність підготовки спортсменів.

Для визначення активного відношення спортсмена до занять боксом необхідно проаналізувати наступні особливості: відвідування занять, активність на заняттях, відповідальне виконання завдань тренера, зосередженість на тренуванні, стійкість інтересів до розвитку різних сторін спортивної підготовки.

Ще однією проблемою, що потребує вирішення з боку тренера, є створення умов підготовки відповідно до вимог даного виду спорту. Тобто підготовка спортсменів повинна відповідати сучасним вимогам боксу. Цей процес ускладнюється тим, що постійно вдосконалюються правила, тактика ведення бою відповідно до суперника, перехід з однієї вагової категорії до

іншої. Це вимагає від тренера постійного пошуку нових підходів, методик та технології організації тренування, підготовки спортсменів до змагань.

Однією з проблем, що сприяє масовому відсіву в боксі – є рання спеціалізація і початок занять спортом. Причиною даного стану є невідповідність можливостей спортсменів і вимог до них, визначених специфікою виду спорту. В ряді досліджень провідних науковців є різні вікові періоди початку занять боксом, одним з критеріїв виступає аналіз біографій провідних спортсменів. Діапазон коливається від 10 до 18 років. Але більшість науковців визначає оптимальним періодом 12-14 років. Разом з цим необхідно оптимально використовувати зміст та об'єм, направленість навантажень на даному етапі підготовки. Це вимагає від тренерів використання нетрадиційних підходів у підготовці боксерів, відповідно до особливостей їх віку.

Ще однією проблемою для тренера з боксу є збереження наступності у підготовці від початківця до майстра спорту. В основі рішення даної проблеми безумовно відіграє важливу роль рівень педагогічної майстерності тренера. Ускладнюється рішення даної проблеми ще тим, що в боксі підготовка спортсменів від початкового етапу до досягнення рівня спортивної майстерності завжди носить індивідуальний характер. Тому стандартних методів, пов'язаних зі спортивною підготовкою в системі багаторічних тренувань, збереженням наступності не існує, крім загальних положень, що включають принципи спортивного тренування та методи вдосконалення спортивної майстерності. Багато провідних тренерів вирішують це завдання з багатьма невідомими постійно знаходячись у пошуку нових підходів. Раціональна організація функціональних навантажень з врахуванням вікових особливостей, строків формування основних функціональних систем організму є гарантією збереження спортивного довголіття та досягнення високих спортивних результатів.

Рішення проблеми індивідуалізації підготовки спортсменів у боксі можливо вирішити шляхом оптимізації управління тренувальним процесом.

Одним з перспективних напрямів оптимізації процесу спортивної підготовки є встановлення відповідності між індивідуальними можливостями організму спортсмена та вимогами і умовами спортивної підготовки. В боксі індивідуальність спортсмена проявляється в манері ведення бою. Манера ведення бою – це звичний для окремого спортсмена образ дій, який характеризується його відносною стійкістю та стабільністю в умовах поєдинку.

Для оцінки індивідуальності спортсмена використовують експериментально встановлені типи манер бою, а саме: «темповими», «нокаутери», «ігровики». Ця класифікація виходить з використання основних видів тактики: атака, контратака, захист. У відповідності з цим доречно розглядати манери ведення бою з врахуванням схильності спортсмена, переважно використовуючи під час поєдинку атакуючих, контратакуючи та комбінованих дій. Такий підхід дає можливість тренеру цілеспрямовано керувати удосконаленням спортивної майстерності конкретного спортсмена, оптимізувати процес індивідуальної підготовки.

Підводячи підсумки, можна стверджувати, що в місті Миколаєві створена потужна система підготовки боксерів – це наявність як державних ДЮСШ з даного виду спорту, так й приватних клубів. Високий рівень підготовки тренерського складу – в Миколаєві існує три ЗВО, що здійснюють глибоку і всебічну підготовку тренерів. Досвід видатних тренерів і спортсменів передається наступним поколінням, що створює систему підготовки і підвищення мотивації майбутніх переможців.

Основною проблемою на сучасному етапі розвитку боксу є підвищення ефективності тренувального процесу на всіх етапах багаторічної підготовки спортсменів. Для вирішення даної проблеми ми пропонуємо наступні шляхи:

- підвищення рівня підготовки тренерів;
- здійснення ефективного відбору на всіх етапах підготовки;
- виховання стійкого інтересу та мотивації до занять боксом;

- формування активного і позитивного відношення спортсменів до занять боксом;
- створення умов підготовки відповідно до вимог даного виду спорту;
- збереження наступності у підготовці від початківця до майстра спорту;
- індивідуалізація підготовки спортсменів у боксі.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі здійснено аналіз історико-соціальних аспектів розвитку боксу в Миколаєві.

Розкрито історичні етапи з становлення та розвитку боксу в Миколаєві. До основних етапів належать:

1. Початок 30-х років – 1935 рік: зародження боксу в Миколаєві; перші тренери Григорій Порфирович Кушнір та Пауль Тетеліс; 1935 рік - перша міжнародна зустріч між боксерами Миколаєва і командою англійського торгівельного судна.

2. 1935 - 1940 рік: відкриття секцій з боксу; залучення широких мас населення до занять боксом.

3. 1945- 1951 роки: відкриття ДЮСШ з боксу та відновлення роботи секції на базі ЗОШ; ЗВО та фізкультурно-спортивних товариств «Динамо», «Спартак», «Буревісник».

4. 1952 – 1990 роки; сходження миколаївських боксерів на п'єдестали всеукраїнських та міжнародних змагань; участь у Олімпійських іграх.

5. 1991 – 2020 роки: організація і проведення всеукраїнських чемпіонатів та міжнародних зустрічей з боксу в місті Миколаєві.

Узагальнено досвід видатних миколаївських тренерів Фоки В., Чечера В., Хаджиогла М., Букалова В., Корчинського С., Запорожця В.

Проаналізовано досягнення миколаївських боксерів на європейських та світових рингах. Розкрито досягнення спортсменок в жіночому боксі.

Досліджено етапи життєвого шляху та тренерської діяльності видатного миколаївського тренера з боксу О. П. Григор'єва.

Проаналізовано проблеми і визначено перспективи розвитку миколаївського боксу.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі вирішене важливе науково-практичне завдання - здійснено науково-теоретичне обґрунтування історико-соціальних аспектів розвитку боксу в Миколаєві.

1. Здійснено теоретичний аналіз наукової літератури з метою дослідження історичних етапів розвитку боксу в Україні та світі. Світовими лідерами зародження і становлення боксу були Великобританія і Франція.

Характерними особливостями розвитку боксу в Великобританії були: підготовка боксерів-переможців з індивідуальними стилями ведення бою, розробка і удосконалення правил проведення поєдинків з боксу, розробка методик підготовки боксерів, відкриття нових ударів та стилів боксу, розробка концепції «наукового боксу», використання боксерських рукавичок, поділ на вагові категорії.

Бокс у Франції вирізнявся своїми видами боксу «сават» і «шасон». Проаналізовано особливості проведення поєдинків у цих видах. Розкрито досягнення видатних французьких боксерів.

Проаналізовано динаміку змін правил боксу за часів входження боксу до програми Олімпійських ігор, починаючи з 1904 року і до сьогодення.

В історії розвитку боксу в Україні можна виділити чотири основні етапи:

- 1907-1939 роки - зародження осередків розвитку боксу на сході і заході України;

- 1945-1956 роки - стрімкий розвиток підготовки боксерів; розповсюдження центрів підготовки в усіх обласних центрах; розвиток юнацького боксу.

- 1956-1991 роки - високі здобутки українських боксерів на міжнародному та світовому рівнях; перемоги на Олімпійських Іграх.

- 1991-2022 роки - розвиток професійного і аматорського боксу; багато видатних спортсменів зі світовим ім'ям: брати Клічко, Ломаченко В., Усик О., Деревянченко С. та ін.

Проаналізовано досягнення українських спортсменів-учасників Олімпійських ігор

2. Розкрито історичні етапи зародження, становлення та розвитку боксу в Миколаєві. До основних етапів належать:

I. Початок 30-х років – 1935 рік - зародження боксу в Миколаєві.

II. 1935 - 1940 роки - відкриття секцій з боку; залучення широких мас населення до занять боксом.

III. 1945- 1951 роки - відкриття ДЮСШ з боксу та відновлення роботи секції на базі ЗОШ, ЗВО та фізкультурно-спортивних товариств «Динамо», «Спартак», «Буревісник».

IV. 1952 – 1990 роки - сходження миколаївських боксерів на п'єдестали всеукраїнських та міжнародних змагань, участь у Олімпійських іграх.

V. 1991 – 2020 роки - організація і проведення всеукраїнських чемпіонатів та міжнародних зустрічей з боксу в місті Миколаєві.

Становлення та розвиток боксу в Миколаєві має свою історію, видатних спортсменів та тренерів і ряд особливостей: миколаївський бокс пройшов всі етапи становлення від зародження до міжнародного визнання на світових аренах; до занять боксом залучалися всі категорії населення; центрами розвитку боксу були наступні заклади: ЗОШ, ДЮСШ, ЗВО, фізкультурно-спортивні товариства; Миколаїв має свою тренерську школу, в якій досвід передається від поколінь до поколінь; славиться досягненнями видатних спортсменів на міжнародних та світових змаганнях, а також учасниками Олімпійських ігор; миколаївська школа боксу має і славетні імена спортсменів в жіночому боксі; наше місто було і залишається центром організації і проведення міжнародних, всеукраїнських та регіональних змагань.

3. Проведено дослідження життєвого шляху та тренерської діяльності видатного миколаївського тренера з боксу Григор'єва Олега Прокоповича.

Біографія Олега Прокоповича наповнена яскравими подіями, що вплинули на формування його особистості. Народився в родині корабеля і

медсестри і, нажаль, в ранньому віці залишився без батька. З дитинства захопився заняттями з боксу. Учасник Великої вітчизняної війни, брав участь в обороні Севастополя, був в'язнем фашистських таборів, учасником антифашистської підпільної організації. З 1945 року стояв у витоків розвитку боксу в Миколаєві. Підготував декілька поколінь боксерів, серед яких були учасники і переможці міжнародних змагань та Олімпійських ігор. Створив школу миколаївського боксу і колектив тренерів-однодумців. Організовував і був суддею обласних, всеукраїнських та міжнародних змагань. Започаткував і розвивав скаутський рух в Миколаєві.

4. Проаналізовано проблеми та визначено перспективи розвитку миколаївського боксу на сучасному етапі. Основною проблемою на сучасному етапі розвитку боксу є підвищення ефективності тренувального процесу на всіх етапах багаторічної підготовки спортсменів. Для вирішення даної проблеми ми пропонуємо наступні шляхи: підвищення рівня підготовки тренерів; здійснення ефективного відбору на всіх етапах підготовки; виховання стійкого інтересу та мотивації до занять боксом; формування активного і позитивного відношення спортсменів до занять боксом; створення умов підготовки відповідно до вимог даного виду спорту; збереження наступності у підготовці від початківця до майстра спорту; індивідуалізація підготовки спортсменів у боксі.

Перспективами подальших досліджень є продовження дослідження спадщини видатних тренерів та спортсменів з боксу міста Миколаєва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аркадьев Д. А. Большой ринг республики. — К.: Здоров'я, 1986. — 160 с.
2. Бокс. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. — Київ, 2004. — 102 с.
3. Бокс. Энциклопедия / сост. Тараторин Н. Н. — М.: «Терра-Спорт», 1998. — 320 с.
4. Булатова М.М. Бокс. Енциклопедія в запитаннях і відповідях. Навчальне видання. — К.: Олімпійська література, 2018 р. — 576 с
5. Діленьян М.О. Бокс і кікбоксинг: навчальний посібник з фізичного виховання і спорту / М.О. Діленьян. — Одеса: “Юридична література, 2002. — 192 с.
6. Доля Г. Безсмертя мужності: пам'яті тренера боксу Олега Григор'єва // Український південь. — 2000, — 30 березня.
7. Животовская В. В., Петров В. А., Снытко Е. В. Спортивная слава семьи Григорьевых: Очерк. — Николаев: Издательство Ирины Гудым, 2010. — 32 с.
8. Кураса, Е. Александр Усик открыл памятную доску легендарному николаевскому тренеру: [памятная доска легендарному тренеру по боксу, основателю Николаевской школы бокса Олегу Григорьеву] / Е. Кураса // Вечерний Николаев. — 2014. — N 118(9 окт.). — С. 1.
9. Малышев Ю.Т. Все цвета спортивной радуги. Все о достижениях николаевских спортсменов. — Николаев: НУК, 2015. — 224 с.
10. Мірошніченко Є. Г. Григор'єв Олег Прокопович // Енциклопедія сучасної України (укр.). — К.: НАН України, Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Т. 6. — 711 с.

11. На открытие памятной доски легендарному николаевскому тренеру приехал олимпийский чемпион Александр Усик: [открытие памятной доски Олегу Григорьеву] // Южная правда. – 2014. – N 118/119(9 окт.). – С. 8.
12. Николаевский бокс: фотоальбом. – Николаев:, 2007. – 144 с.
13. Озолин Н.Г. Настольная книга тренера: Наука побеждать. – М.: ООО «Издательство Астрель»; ООО «Издательство АСТ», 2004. – 863 с.
14. Остьянов В.Н., Гайдамака И.И. Бокс / В.Н. Остьянов., И.И. Гайдамака – Киев: Олимпийская литература. 2001. – 240 с.
15. Панянчук Г. Невідоме про відому людину // Український південь. – 1995. – 23 березня. – С 1.
16. Первов Г.А. Удар по-миколаївськи: Навчальний посібник для студентів університетів, інститутів, учнів ДЮСШ, училища фізичної культури. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 1999. – 84 с.
17. Правда учителя мужества: ист. лит-ра / М.В. Кравченко. – Николаев: Приват- Полиграфия, 2000. – 98 с.
18. Правила Маркіза Куінсберрі – Код доступу - <https://boxanalitika.ru/blog/pravila-markiza-kuinsberri-otkuda-rastut-nogi-sovremennogo-boksa/>
19. Черный В. На открытие памятной доски легендарному николаевскому тренеру приехал олимпийский чемпион Александр Усик / В. Черный // Николаевские новости. – 2014. – N 122(9 окт.). – С. 3.
20. Федерація боксу України. – Код доступу - https://fbu.org.ua/news/federation_news/1205.html?lang=ru
21. Фізичне виховання. Бокс. / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. Назимок В.В., Гаврилова Н.М., Мартинов Ю.О., Добровольський В.Е., Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 135 с.
22. Филимонов В.И. Бокс. Педагогические основы обучения и совершенствования. – М.: ИНСАН, 2001. – 400 с.
23. Философия бокса – Днепр: Середняк Т.К., 2019. – 87 с.

24. Ширяев А.Г. Бокс учителю и ученику. Изд. 2-е перераб. и доп. – СПб.: Изд. «Шатон», 2002. – 190 с.